

Рахункова палата

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 31.05.2018 № 13-4

ВИСНОВОК
ПРО СТАН ВИКОНАННЯ ЗАКОНУ
ПРО ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ НА 2018 РІК
У ПЕРШОМУ КВАРТАЛІ

Київ 2018

З М І С Т

I. Оцінка основних показників економічної діяльності	3
II. Доходи державного бюджету	6
III. Видатки державного бюджету та кредитування.....	10
IV. Фінансування державного бюджету та державний борг.....	22
V. Міжбюджетні трансферти та місцеві бюджети	26
Висновки.....	34
Пропозиції	35

Висновок про стан виконання закону про Державний бюджет України на 2018 рік у першому кварталі підготовлений Рахунковою палатою відповідно до вимог Бюджетного кодексу України і Закону України „Про Рахункову палату” за результатами аналізу квартального звіту про виконання Державного бюджету України, місцевих бюджетів та зведеного бюджету за перший квартал 2018 року, поданого Державною казначейською службою України Рахунковій палаті листом від 05.05.2018 № 14-08/412-7526, звітних та інформаційно-аналітичних даних Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Державної фіскальної служби України, Державної казначейської служби України, Державної служби статистики України, Національного банку України, Фонду державного майна України, а також окремих головних розпорядників бюджетних коштів.

I. ОЦІНКА ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. У першому кварталі 2018 року виконання державного бюджету відбувалося в умовах зростання економіки, за оперативною оцінкою Державної служби статистики України, на 3,1 відсотка. Водночас основним макроекономічним чинником, що впливав на виконання державного бюджету, став імпорт товарів, зростання якого збільшило доходи на 8 млрд гривень.

При затвердженні державного бюджету на 2018 рік враховано основні прогностні макропоказники економічного і соціального розвитку, схвалені постановою Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 № 411 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 01.12.2017 № 906 (таблиця 1).

Таблиця 1

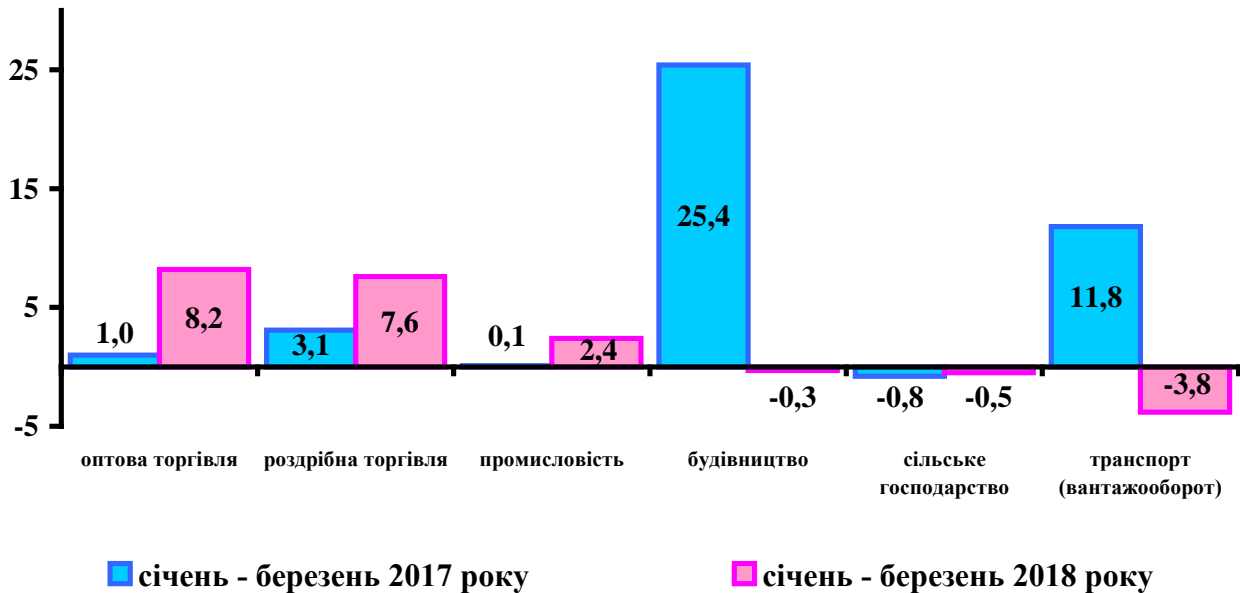
Основні прогностні макропоказники економічного і соціального розвитку України на 2018 рік

№ з/п	Показники	Враховано при затвердженні державного бюджету на 2018 рік	Січень – березень, фактично
1.	Валовий внутрішній продукт реальний, у відс. до відповідного періоду попереднього року	103,0	103,1
2.	Індекс споживчих цін до грудня попереднього року, відс.	109,0	103,5
3.	Індекс цін виробників промислової продукції до грудня попереднього року, відс.	110,3	105,9
4.	Індекс реальної заробітної плати, у відс. до відповідного періоду попереднього року	109,6	110,7
5.	Сальдо торговельного балансу, визначене за методологією платіжного балансу, млн дол. США	- 7 716	- 1 691
6.	Експорт товарів і послуг, млн дол. США у відс. до відповідного періоду попереднього року	55 715 104,0	13 819 109,3
7.	Імпорт товарів та послуг, млн дол. США у відс. до відповідного періоду попереднього року	63 431 106,3	15 510 110,8

У січні – березні поточного року обсяги виробництва товарів (робіт, послуг) зросли в промисловості і торгівлі, тоді як у будівництві, сільському господарстві і транспорті знизилися (діаграма 1).

Діаграма 1. Приріст (зниження) виробництва за окремими видами економічної діяльності

(у відс. до відповідного періоду попереднього року)

Вартісний обсяг експорту товарів у січні – березні поточного року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, за даними Національного банку України, збільшився на 8,6 відс., що зумовлено зростанням більш як на 20,0 відс. вивозу внаслідок сприятливої зовнішньоекономічної кон'юнктури чорних металів та виробів з них, деревини і виробів з неї, продуктів неорганічної хімії. При цьому експорт до країн Європейського Союзу зріс на 26,5 відс., у результаті частка експорту до цих країн збільшилася з 33,4 до 38,9 відсотка. Натомість експорт товарів до Російської Федерації зменшився на 10,5 відс., внаслідок чого частка експорту до цієї країни в загальному обсязі зменшилася з 8,3 до 6,8 відсотка.

Зростання експорту призвело до збільшення у першому кварталі поточного року виробництва продукції хімічної промисловості – на 47,0 відс., деревообробної – на 7,3 відс. і металургійної – на 2,6 відсотка. Водночас скоротився випуск товарів, більша частина яких реалізується на внутрішньому ринку: гумових і пластмасових виробів – на 5,2 відс., продукції харчової та легкої промисловості – на 3,5 і 1,6 відс., а також видобуток кам'яного вугілля – на 2,4 відсотка.

Імпорт товарів у січні – березні поточного року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, за даними Національного банку України, зріс на 11,9 відсотка. Найбільше зросли вартісні обсяги імпорту машин,

устаткування і транспортних засобів; хімічної продукції, зокрема фармацевтичних товарів та добрив; продовольчих товарів і сировини для їх виробництва, чорних металів та виробів з них. При цьому імпорт товарів з Російської Федерації збільшився на 28,4 відс., у результаті частка імпорту з цієї країни у загальному обсязі зросла з 13,4 до 15,4 відс., тоді як імпорт з країн Європейського Союзу зріс на 10,7 відс., а його частка зменшилася з 37,0 до 36,6 відсотка.

При цьому інвестиційний клімат не сприяв залученню прямих іноземних інвестицій. У січні – березні поточного року їх чистий приплив, за даними Національного банку України, становив 296 млн дол. США, або на 36,2 відс. менше, ніж у січні – березні попереднього року, що є ризиком недосягнення більш високих темпів зростання економіки у наступних періодах.

1.2. Споживчі ціни в березні 2018 року до грудня 2017 року підвищилися на 3,5 відс., ціни виробників промислової продукції – на 5,9 відс., тоді як при затвердженні державного бюджету на 2018 рік враховано 9,0 і 10,3 відс., відповідно. Зростання споживчих цін у першому кварталі поточного року, за оцінкою Рахункової палати, збільшило доходи державного бюджету, порівняно з першим кварталом попереднього року, на 2 млрд гривень. При цьому купівельна спроможність населення залишалася низькою.

Найбільше подорожчали послуги з утримання будинків і прибудинкових територій – на 10,1 відс., автодорожнього пасажирського транспорту – на 6,6 відс., амбулаторій – на 5,6 відс., залізничного пасажирського транспорту – на 4,6 відс., продукти харчування – на 4,4 відс., послуги зв'язку – на 4,1 відс., бензин та дизельне паливо – на 4,0 відсотка.

Значно підвищилися ціни на такі соціально значущі продукти харчування, як фрукти – на 18,4 відс., овочі – на 18,1 відс., риба та продукти з риби – на 5,4 відсотка. Ще більше зросли ціни на окремі складові „борщового набору”: буряк – на 72,5 відс., капусту – на 71,5 відс., моркву – на 62,6 відс., картоплю – на 26,3 відсотка.

Одним із чинників подорожчання послуг зв'язку стало рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації від 28.11.2017 № 606 щодо підвищення з 1 січня 2018 року граничних тарифів на загальнодоступні телекомунікаційні послуги в середньому на 8,3 відсотка.

За оцінкою Рахункової палати, враховуючи структуру грошових витрат домогосподарств, подорожчання овочів, фруктів, послуг автодорожнього пасажирського транспорту, фармацевтичної продукції і медичних товарів, бензину та дизельного пального, м'яса і м'ясопродуктів становило понад половину загального приросту споживчих цін у першому кварталі поточного року.

Зростання цін виробників промислової продукції на 5,9 відс. перевищило приріст споживчих цін в 1,7 раза, що створило додаткові відкладені інфляційні очікування.

Стримуючим чинником збільшення купівельної спроможності населення є заборгованість з виплати заробітної плати, яка за перший квартал поточного року збільшилася на 2,3 відс. – до 2 млрд 422,2 млн гривень. При цьому сума невиключеної заробітної плати працівникам економічно активних підприємств зросла до 1 млрд 277,9 млн грн, з яких 227,5 млн грн – підприємств державної і комунальної форми власності.

II. ДОХОДИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

2.1. Доходи державного бюджету у першому кварталі поточного року становили 21,0 відс. плану на рік, що на 1,7 відс. пункту менше від середньої частки доходів першого кварталу в річній сумі за останні п'ять років. При цьому плановий показник доходів загального фонду на звітний квартал не виконано на 8 млрд 658,2 млн грн, або 4,7 відсотка.

Доходи державного бюджету становили 193 млрд 582,9 млн грн, у тому числі загального фонду – 175 млрд 499,3 млн грн, або 20,8 відс. плану на рік (842 млрд 853,6 млн грн), спеціального фонду – 18 млрд 83,7 млн грн, або 22,9 відс. (78 млрд 965,9 млн гривень). Виконання доходів державного бюджету в січні – березні поточного року наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Виконання доходів державного бюджету

млрд грн

№ з/п	Показники	Всього			У т. ч. загальний фонд		
		план на 2018 рік	виконано	відс. виконання	план на січень – березень	виконано	відс. виконання
	ВСЬОГО ДОХОДІВ	921,8	193,6	21,0	184,2	175,5	95,3
	<i>з них:</i>						
1.	Податок та збір на доходи фізичних осіб	91,1	19,7	21,6	19,3	19,7	101,7
2.	Податок на прибуток підприємств	82,3	29,2	35,4	21,8	29,2	133,9
3.	Рентна плата за користування надрами	41,0	7,6	18,6	9,7	7,6	78,8
4.	Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів	78,1	13,3	17,1	15,9	11,9	74,7
5.	Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів	46,0	9,8	21,3	4,2	4,5	107,2
6.	Податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування	84,3	19,1	22,7	25,9	19,1	73,8
7.	Податок на додану вартість з ввезених на територію України товарів	300,0	65,4	21,8	67,3	65,4	97,1
8.	Ввізне мито	28,0	5,9	21,1	5,7	5,3	91,6
9.	Частина чистого прибутку державних підприємств і дивіденди, нараховані на акції господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність	36,3	2,2	6,1	1,6	2,2	136,7
10.	Кошти, що перераховуються Національним банком України	50,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
11.	Власні надходження бюджетних установ	29,7	8,4	28,4	–	–	–

У помісячному розписі доходів загального фонду Державного бюджету України на 2018 рік плановий показник на січень – березень поточного року визначено в сумі 184 млрд 157,5 млн грн, або 21,8 відс. затвердженого на рік обсягу.

За окремими доходами загального фонду планові показники на звітний період не виконано загалом на 18 млрд 631,4 млн грн, зокрема:

- податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування – на 6 млрд 798,9 млн грн, або 26,2 відс., зокрема, за рахунок збільшення на 25,0 відс. обсягу бюджетного відшкодування податку на додану вартість;

- акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) – на 4 млрд 32,7 млн грн, або 25,3 відс., що спричинено зменшенням у звітному періоді, порівняно з відповідним періодом попереднього року, обсягів реалізації на внутрішньому ринку тютюнових і лікєро-горілчаних виробів на 41,7 та 25,4 відс. відповідно;

- плати за видачу, переоформлення, продовження терміну дії ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України та видачу дублікатів таких ліцензій – на 3 млрд 165,6 млн грн, або 50,2 відс., що зумовлено несплатою операторами мобільного зв'язку плати за ліцензії за результатами тендера на користування радіочастотним ресурсом України для впровадження радіотехнології „Міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок ІМТ” у запланованому на звітний період обсязі;

- рентної плати за користування надрами – на 2 млрд 43,8 млн грн, або 21,2 відс., у результаті зменшення на 2 млрд 474,3 млн грн переплати з рентної плати за видобування природного газу, що утворилася внаслідок проведення у 2017 році розрахунків на підставі спільних протокольних рішень згідно з Порядком перерахування деяких субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг, субсидій та компенсацій, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 11.01.2005 № 20;

- податку на додану вартість з ввезених на територію України товарів – на 1 млрд 981,0 млн грн, або 2,9 відс., при зростанні імпорту товарів і послуг, що перевищило прогнозний показник у 1,7 раза, та середньому за січень – березень офіційному курсі гривні до долара США, що на 6,8 відс. менший, ніж передбачалося при формуванні проекту державного бюджету на 2018 рік.

Водночас перевиконання запланованих на перший квартал показників окремих доходів загального фонду державного бюджету загалом становило 9 млрд 973,2 млн гривень. Зокрема, за рахунок декларування і сплати у звітному періоді платежів з прибутку, отриманого за результатами діяльності суб'єктів господарювання у IV кварталі 2017 року, перевиконано план:

- податку на прибуток підприємств – на 7 млрд 375,9 млн грн, або 33,9 відс.;

- надходжень частини чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань і дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність, – на 598,7 млн грн, або 36,7 відсотка.

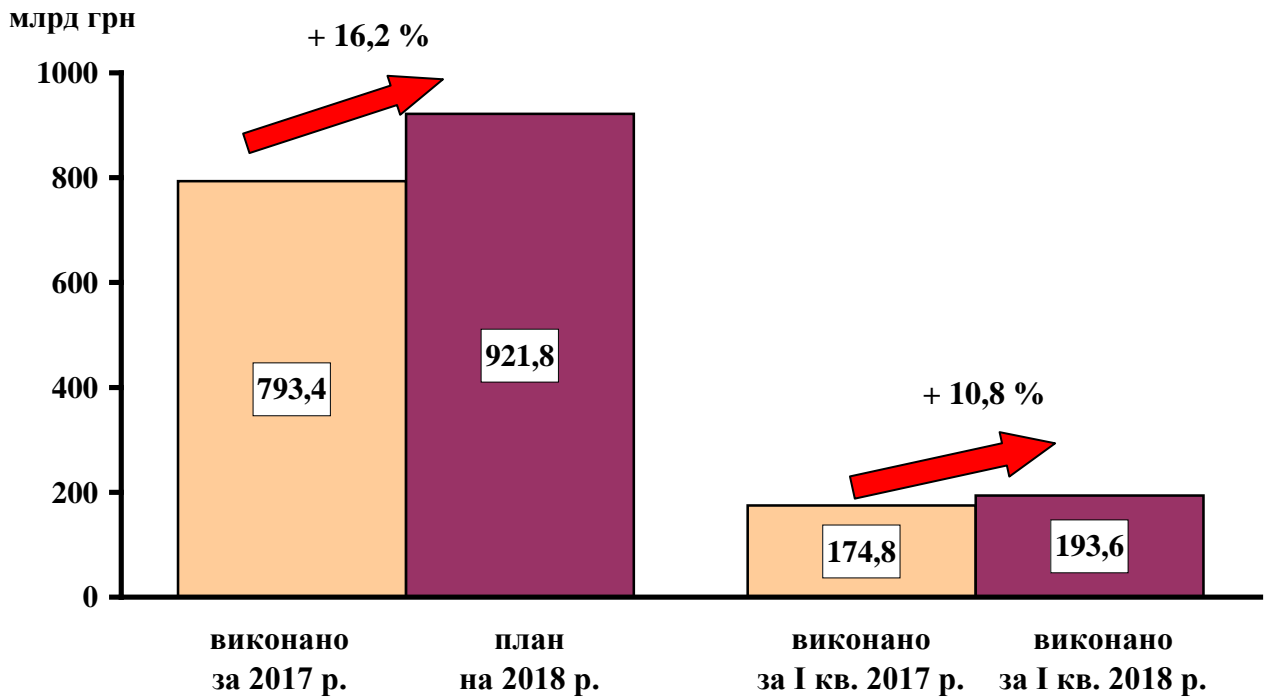
При цьому, за інформацією Державної фіскальної служби України, сума переплати податків і зборів до державного бюджету з початку поточного року зменшилася на 5 млрд 0,8 млн грн, або 13,2 відс., – до 33 млрд 2,0 млн грн, у тому числі платежів, що сплачені до державного бюджету станом на 01.04.2018 і будуть нараховані в наступному звітному періоді, – на 2 млрд 983,9 млн грн, або 19,3 відс., – до 12 млрд 448,9 млн грн, надміру сплачених грошових зобов'язань платників податків – на 2 млрд 16,9 млн грн, або 8,9 відс., – до 20 млрд 553,1 млн гривень.

Суб'єкти господарювання станом на 01.04.2018 заборгували державному бюджету 75 млрд 786,5 млн грн, що на 2 млрд 5,2 млн грн, або 2,6 відс., менше, ніж на початок 2018 року. Крім того, обсяг чинних на звітну дату розстрочень і відстрочень грошових зобов'язань (податкового боргу), що надають платнику можливість не накопичувати борг і виконати зобов'язання перед бюджетом у наступних періодах, становив 3 млрд 727,3 млн гривень. При цьому платникам податків у першому кварталі 2018 року списано 566,0 млн грн податкового боргу, що на 496,4 млн грн, або 46,7 відс., менше, ніж у відповідному періоді попереднього року.

Залишки невідшкодованого платникам податку на додану вартість протягом звітного кварталу зменшилися на 874,7 млн грн, або 5,7 відс., – до 14 млрд 392,4 млн грн, з яких 508,4 млн грн – залишок з простроченим терміном відшкодування. При зростанні експорту товарів і послуг на 9,3 відс. платники податку на додану вартість у першому кварталі 2018 року задекларували до відшкодування на поточні рахунки 32 млрд 864,9 млн грн, що на 5 млрд 331,5 млн грн, або 19,4 відс., більше, ніж у відповідному періоді попереднього року. Грошовими коштами у звітному періоді платникам відшкодовано 33 млрд 647,8 млн грн, що на 6 млрд 719,3 млн грн, або 25,0 відс., більше, ніж у відповідному періоді 2017 року.

2.2. При плані доходів на 2018 рік, що більший від фактичних доходів за попередній рік на 16,2 відс., у першому кварталі, порівняно з відповідним періодом попереднього року, доходи зросли на 18 млрд 824,1 млн грн, або 10,8 відс., у тому числі загального фонду – на 13 млрд 12,7 млн грн, або 8,0 відс., спеціального – на 5 млрд 811,4 млн грн, або в 1,5 раза (діаграма 2). У звітному періоді доходи державного бюджету збільшилися, зокрема, внаслідок зростання прибутку прибуткових підприємств за 2017 рік, імпорту, заробітної плати, надходжень плати за ліцензування при запровадженні 4G зв'язку.

Діаграма 2. Доходи державного бюджету

При збільшенні прибутку прибуткових підприємств за 2017 рік, порівняно з попереднім роком, на 36,2 відс. надходження податку на прибуток підприємств у січні – березні поточного року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, збільшилися на 16 млрд 140,6 млн грн, або в 2,2 раза.

За оцінкою Рахункової плати, внаслідок зростання імпорту товарів у січні – березні 2018 року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 11,9 відс. надходження податку на додану вартість із ввезених на територію України товарів зросли на 6,7 млрд грн, акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) – на 0,8 млрд грн, ввізного мита – на 0,6 млрд гривень.

Збільшення в січні – березні 2018 року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, середньомісячної заробітної плати на 26,1 відс. сприяло зростанню надходжень податку і збору на доходи фізичних осіб на 3 млрд 670,9 млн грн, або 23,0 відсотка.

Проведення тендерів на отримання ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України для впровадження радіотехнології „Міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок ІМТ” зумовило збільшення на 3 млрд 44,5 млн грн, або в 32 рази, в січні – березні 2018 року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, надходжень плати за видачу, переоформлення, продовження терміну дії ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України та видачу дублікатів таких ліцензій.

Девальвація середнього за січень – березень офіційного курсу гривні до євро на 16,5 відс. забезпечила, за оцінкою Рахункової палати, збільшення на 1,7 млрд грн надходжень акцизного податку, ставки якого на деякі товари встановлено в цій валюті.

При зростанні середніх за січень – березень поточного року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, цін виробників промислової продукції на 19,1 відс., споживчих цін на 13,8 відс. надходження податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) без урахування бюджетного відшкодування збільшилися на 1 млрд 940,5 млн грн, або 3,8 відсотка. При цьому з урахуванням бюджетного відшкодування надходження цього податку зменшилися на 4 млрд 778,7 млн грн, або 20,0 відс., за рахунок збільшення в січні – березні поточного року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, суми відшкодованого платникам податку на додану вартість на 6 млрд 719,3 млн грн, або 25,0 відсотка.

Надходження рентної плати за користування надрами у звітному періоді зменшилися, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 11 млрд 626,7 млн грн, або 60,4 відс., що спричинено, зокрема, проведенням у першому кварталі 2017 року розрахунків на підставі спільних протокольних рішень згідно з Порядком перерахування деяких субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг, субсидій та компенсацій, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 11.01.2005 № 20, яка втратила чинність з 1 січня 2018 року згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 951.

Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) зменшився у першому кварталі поточного року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 1 млрд 660,7 млн грн, або 11,1 відс., за рахунок зменшення акцизного податку на тютюн і тютюнові вироби на 2 млрд 188,7 млн грн, або 24,5 відсотка. При цьому за умови підвищення на 29,7 відс. специфічних ставок акцизного податку на тютюн і тютюнові вироби, відповідно до Закону України від 07.12.2017 № 2245-VIII „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2018 році”, надходження податку з цього виду виробленої в Україні підакцизної продукції зменшилися внаслідок скорочення реалізації тютюнових виробів (натуральних обсягів) на внутрішньому ринку на 41,7 відсотка.

III. ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА КРЕДИТУВАННЯ

3.1. Видатки державного бюджету в першому кварталі поточного року проведені в сумі 214 млрд 278,3 млн грн, або 21,5 відс. плану на рік, з них 55,9 відс. – трансферти місцевим бюджетам, більша частина яких для надання пільг і житлових субсидій населенню, та видатки на соціальний захист пенсіонерів.

Виконання видатків державного бюджету наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Виконання видатків державного бюджету

млрд грн

№ з/п	Показники	Всього			У т. ч. загальний фонд		
		план на 2018 рік	виконано	відс. виконання	план на січень – березень	виконано	відс. виконання
	ВСЬОГО ВИДАТКІВ	996,9	214,3	21,5	224,0	202,0	90,2
	<i>з них:</i>						
1.	Загальнодержавні функції	178,6	38,6	21,6	43,7	37,4	85,6
2.	Оборона	88,8	13,3	15,0	15,8	12,7	80,4
3.	Громадський порядок, безпека та судова влада	111,0	21,3	19,2	23,0	19,3	83,9
4.	Економічна діяльність	74,7	6,4	8,6	5,8	3,6	62,1
5.	Охорона навколишнього природного середовища	4,8	0,6	12,5	0,7	0,6	80,8
6.	Охорона здоров'я	25,5	1,9	7,5	4,1	1,6	39,6
7.	Духовний і фізичний розвиток	10,4	1,5	14,1	2,0	1,4	71,6
8.	Освіта	42,7	9,5	22,2	7,1	6,4	90,1
9.	Соціальний захист та соціальне забезпечення	151,1	37,3	24,7	38,0	37,2	98,1
10.	Кошти, що передаються до бюджетів інших рівнів	308,9	83,9	27,2	83,7	81,7	97,6

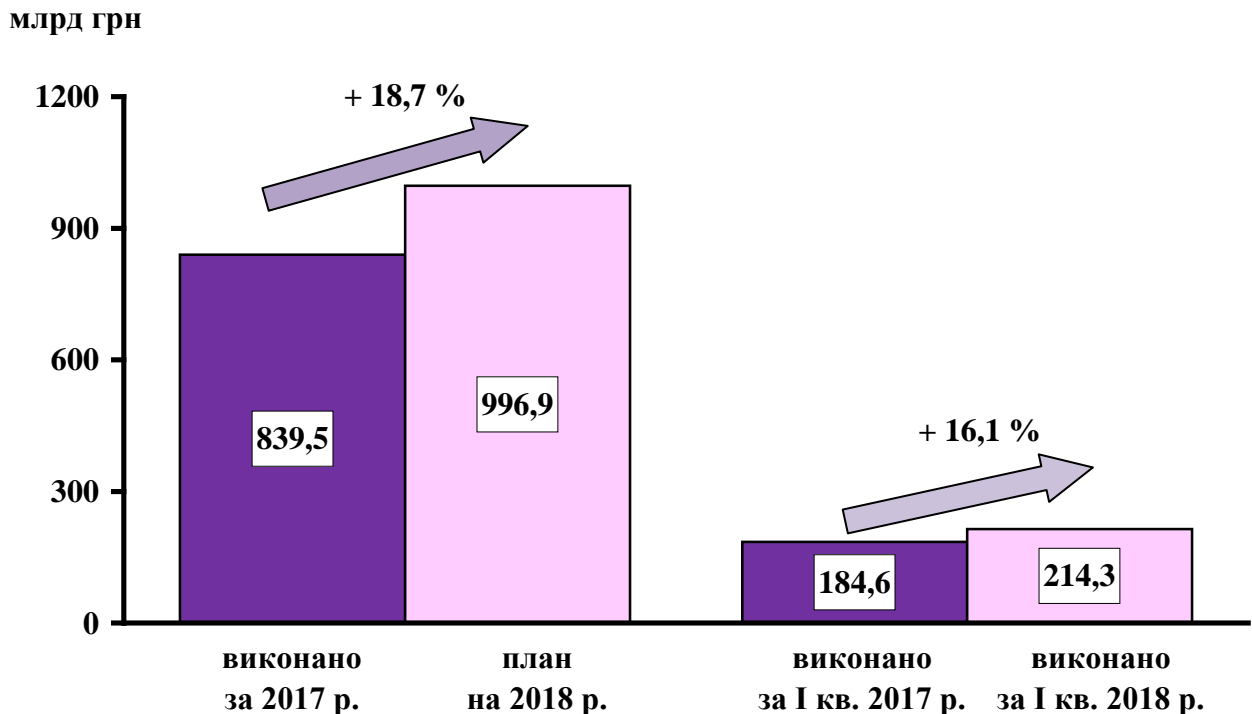
У січні – березні поточні видатки проведені в сумі 211 млрд 875,2 млн грн, або 98,9 відс. загального обсягу видатків. Зокрема, поточні трансферти органам державного управління інших рівнів (субвенції та дотації) становили 39,4 відс. поточних видатків; видатки на оплату праці та нарахування на заробітну плату – 17,2 відс.; виплату пенсій і допомоги – 16,9 відс.; обслуговування боргових зобов'язань – 14,4 відсотка.

Капітальні видатки проведено в сумі 2 млрд 403,1 млн грн, або 1,1 відс. загального обсягу видатків. При цьому 91,4 відс. видатків спрямовано із спеціального фонду. Зокрема, найбільше за бюджетною програмою 7931010 „Здійснення виконавчої влади у Черкаській області” внаслідок передачі на баланс, згідно з актами приймання-передачі між Службою автомобільних доріг у Черкаській області та Департаментом інфраструктури, розвитку та утримання мережі автомобільних доріг загального користування місцевого значення Черкаської обласної державної адміністрації, балансової вартості автомобільних доріг загального користування місцевого значення на суму 792,4 млн гривень.

Захищені видатки загального фонду, визначені в статті 55 Бюджетного кодексу України, проведені в сумі 195 млрд 401,7 млн грн, або 24,9 відс. плану на рік, їх частка в загальному обсязі видатків становила 91,2 відс., у видатках загального фонду – 96,7 відсотка.

У січні – березні, порівняно з відповідним періодом попереднього року, видатки державного бюджету зросли на 29 млрд 718,5 млн грн, або 16,1 відс. (діаграма 3).

Діаграма 3. Видатки державного бюджету

Найбільше зросли видатки на:

- соціальний захист і соціальне забезпечення – на 10 млрд 36,5 млн грн, або 36,8 відс., здебільшого на фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, – на 9 млрд 824,9 млн грн;

- міжбюджетні трансферти – на 7 млрд 884,4 млн грн, або 10,4 відс., зокрема, на освітню і медичну субвенції – на 3 млрд 839,1 млн грн, на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах – на 2 млрд 193,0 млн гривень.

3.1.1. Кабінет Міністрів України і головні розпорядники бюджетних коштів не забезпечили виконання вимог Бюджетного кодексу України в частині затвердження порядків використання коштів державного бюджету, що завадило проведенню деяких видатків у запланованих обсягах.

Відповідно до частини сьомої статті 20 Бюджетного кодексу України, порядки використання коштів за бюджетними програмами, вперше визначеними в законі про державний бюджет, затверджуються упродовж 30 днів з дня

набрання ним чинності. При цьому за рішенням Кабінету Міністрів України порядки використання коштів державного бюджету затверджуються Кабінетом Міністрів України або головним розпорядником бюджетних коштів державного бюджету за погодженням із Міністерством фінансів України.

У Законі України від 07.12.2017 № 2246-VIII „Про Державний бюджет України на 2018 рік” (далі – закон про державний бюджет) вперше визначено 42 бюджетні програми 21-му головному розпоряднику бюджетних коштів на суму 34 млрд 453,4 млн гривень.

Кабінет Міністрів України розпорядженням від 17.01.2018 № 32-р затвердив перелік із 42 бюджетних програм, порядки використання коштів державного бюджету за якими визначаються у 2018 році Кабінетом Міністрів України, і встановив, що головні розпорядники бюджетних коштів у тридцятиденний строк з дня набрання чинності законом про державний бюджет мають забезпечити розроблення та внесення у встановленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проектів актів щодо затвердження порядків використання коштів державного бюджету. Затвердження цього переліку 17 січня, а не після прийняття закону про державний бюджет створило передумови для недотримання терміну, до якого головні розпорядники бюджетних коштів мали забезпечити розроблення і внесення у встановленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проектів порядків використання коштів державного бюджету.

До переліку включено 34 бюджетні програми, вперше визначені в законі про державний бюджет, 18-ти головних розпорядників бюджетних коштів на суму 33 млрд 333,5 млн гривень. У визначений у Бюджетному кодексі України термін порядки використання коштів затверджені за п'ятьма бюджетними програмами. При цьому за однією з бюджетних програм не проводилися заплановані на січень – березень видатки в сумі 524,7 млн грн на фінансове забезпечення заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху відповідно до державних програм.

Внаслідок незатвердження у визначений у Бюджетному кодексі України термін порядків використання коштів не проведено видатків за 12-ма бюджетними програмами за наявності планових призначень на січень – березень у сумі 412,6 млн грн, зокрема:

- Міністерства аграрної політики та продовольства України на фінансову підтримку розвитку фермерських господарств – на 83,3 млн грн;

- Міністерства екології та природних ресурсів України на першочергове забезпечення сільських населених пунктів централізованим водопостачанням – на 45,9 млн грн;

- Міністерства культури України на забезпечення функціонування Українського культурного фонду – на 13,6 млн гривень.

За інформацією головних розпорядників бюджетних коштів, отриманою на запит Рахункової палати, 34 порядки використання коштів за бюджетними програмами, вперше визначеними в законі про державний бюджет, не затверджено внаслідок їх тривалого погодження з Міністерством фінансів України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України й іншими органами виконавчої влади, ще два порядки – внаслідок тривалого створення нових державних установ і фондів.

3.1.2. У звітному періоді дев'ятнадцять головних розпорядників бюджетних коштів не забезпечили розроблення і затвердження спільно з Міністерством фінансів України паспортів бюджетних програм. У результаті за наявності планових призначень на січень – березень не розпочато проведення видатків і надання кредитів за 47-ма бюджетними програмами на суму 3 млрд 797,6 млн гривень.

Відповідно до пункту 2 частини другої статті 49 Бюджетного кодексу України, органи Державної казначейської служби України здійснюють платежі за дорученнями розпорядників бюджетних коштів у разі наявності затвердженого в установленому порядку паспорта бюджетної програми. Згідно із частиною восьмою статті 20 Бюджетного кодексу України, головний розпорядник бюджетних коштів розробляє і протягом 45 днів з дня набрання чинності законом про державний бюджет затверджує спільно з Міністерством фінансів України паспорт бюджетної програми. Водночас у січні – лютому проводилися платежі за бюджетними програмами за відсутності затвердженого паспорта. При цьому в Бюджетному кодексі України не визначені вимоги щодо порядку здійснення платежів органами Державної казначейської служби України у період до затвердження до 15 лютого в установленому порядку паспортів бюджетних програм.

У законі про державний бюджет визначено 480 бюджетних програм, що потребували затвердження паспортів бюджетних програм. Відповідно до пункту 3 розділу I Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2002 № 1098 „Про паспорти бюджетних програм”, головні розпорядники бюджетних коштів розробляють проекти паспортів бюджетних програм і подають їх на затвердження до Міністерства фінансів України упродовж 30 днів після набрання чинності законом про державний бюджет. За інформацією Міністерства фінансів України, головні розпорядники бюджетних коштів подали на 30 січня 2018 року 222 проекти паспортів, тобто не подано своєчасно 258 проектів паспортів.

За інформацією, розміщеною на офіційному веб-сайті Державної казначейської служби України й отриманою від окремих головних розпорядників бюджетних коштів на запит Рахункової палати, не затверджено в установлений термін, тобто на 15 лютого 2018 року, 154 паспорти, що, відповідно до пункту 17 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу України, є порушенням бюджетного законодавства.

Зокрема, за інформацією головних розпорядників бюджетних коштів, отриманою на запит Рахункової палати, незатвердження у встановлений у Бюджетному кодексі України строк паспортів бюджетних програм спричинено:

- відсутністю порядків використання коштів або їх несвоєчасним затвердженням – 70 паспортів, з них Міністерства аграрної політики та продовольства України – 12, Міністерства культури України – 9, Міністерства соціальної політики України – 6;

- тривалим узгодженням проектів паспортів з Міністерством фінансів України – 51 паспортів, з них Міністерства енергетики та вугільної промисловості України – 6;

- неузгодженням з іноземними банками і міжнародними фінансовими організаціями умов отримання коштів для реалізації інвестиційних проектів – 2 паспорти.

Так, за інформацією Міністерства юстиції України, паспорти за двома бюджетними програмами, які вчасно подано Міністерству фінансів України, затверджено з порушенням терміну внаслідок тривалого узгодження показників.

За інформацією Державного агентства автомобільних доріг України, паспорти за трьома бюджетними програмами затверджено з порушенням терміну внаслідок запізненого набуття чинності рішень Кабінету Міністрів України щодо внесення змін до порядків використання коштів, за п'ятьма – тривалого узгодження показників із Міністерством фінансів України.

За інформацією, розміщеною на офіційному веб-сайті Державної казначейської служби України, на 30 березня 2018 року не надано 78 паспортів бюджетних програм, зокрема за:

- 9-ма, або кожною третьою, бюджетними програмами Міністерства аграрної політики та продовольства України;

- 7-ма, або кожною третьою, бюджетними програмами Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України;

- 7-ма, або кожною четвертою, бюджетними програмами Міністерства культури України і Міністерства екології та природних ресурсів України;

- 6-ма, або кожною другою, бюджетними програмами Міністерства інфраструктури України;

- 6-ма, або кожною четвертою, бюджетними програмами Міністерства охорони здоров'я України;

- 5-ма, або кожною другою, бюджетними програмами Господарсько-фінансового департаменту Секретаріату Кабінету Міністрів України.

3.1.3. План видатків загального фонду на січень – березень не виконано на 22 млрд 27,5 млн грн, або 9,8 відсотка.

Видатки загального фонду державного бюджету проведені в сумі 201 млрд 988,1 млн грн, або 22,2 відс. плану на рік і 90,2 відс. плану на січень – березень. Видатки (без урахування міжбюджетних трансфертів, обслуговування боргу і резервного фонду) проведені в сумі 90 млрд 18,2 млн грн, або 84,3 відс. плану звітного періоду.

У січні – березні 2018 року рівень проведення видатків загального фонду (без урахування міжбюджетних трансфертів, обслуговування боргу і резервного фонду) нижчий, ніж у середньому за відповідний період 2013 – 2017 років (87,9 відс.), що зумовлено, зокрема, зволіканням із погодженням і затвердженням порядків використання коштів, паспортів бюджетних програм, проведенням закупівель і укладанням договорів на придбання товарів, робіт і послуг.

У звітному періоді передбачалося виконання 386 бюджетних програм (без урахування міжбюджетних трансфертів, видатків з обслуговування боргу і резервного фонду) на суму 106 млрд 720,6 млн гривень. Державна казначейська служба України відкрила асигнувань на 341,7 млн грн менше плану, що зумовлено нерозподілом Кабінетом Міністрів України бюджетних призначень за бюджетною програмою 0421060 „Підтримка реалізації комплексної реформи державного управління”.

У січні – березні в запланованих обсягах здійснені видатки за 13-ма бюджетними програмами дев'яти головних розпорядників бюджетних коштів на суму 36 млрд 513,3 млн грн, з яких видатки Міністерства соціальної політики України на фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок і підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, – 97,4 відсотка.

За наявності планових призначень не розпочато проведення видатків за 44-ма бюджетними програмами, що зумовлено, зокрема, за 25-ма бюджетними програмами – зволіканням із затвердженням паспортів бюджетних програм, 3-ма бюджетними програмами – несвоєчасним розподілом коштів, передбачених у державному бюджеті, за однією бюджетною програмою – несвоєчасним затвердженням переліку лікарських засобів і медичних виробів.

Як наслідок, не розпочато проведення видатків за бюджетними програмами 18-ти головних розпорядників бюджетних коштів у сумі 4 млрд 456,1 млн грн, або 4,2 відс. плану на звітний період, з них найбільше:

- Міністерства охорони здоров'я України на забезпечення медичних заходів окремих державних програм і комплексних заходів програмного характеру – 1 млрд 786,7 млн грн;

- Міністерства фінансів України на здійснення внесків до міжнародних організацій – 708,6 млн грн;

- Міністерства аграрної політики та продовольства України на підтримку галузі тваринництва і сільгосптоваровиробників – 290,1 млн грн;
- Міністерства внутрішніх справ України на придбання пожежної та іншої спеціальної техніки вітчизняного виробництва Державною службою України з надзвичайних ситуацій – 200,0 млн грн;
- Державного агентства автомобільних доріг України на покращення стану автомобільних доріг загального користування за маршрутом Львів – Тернопіль – Умань; Біла Церква – Одеса – Миколаїв – Херсон – 200,0 млн грн;
- Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України на функціонування Фонду енергоефективності – 100,0 млн гривень.

У звітному періоді Кабінет Міністрів України прийняв рішення щодо виділення коштів з резервного фонду державного бюджету в сумі 1,6 млн грн, або 0,1 відс. затвердженого на рік обсягу. На виконання цих рішень Державна казначейська служба України відкрила головним розпорядникам бюджетних коштів асигнування на суму 1,5 млн грн, які використано в повному обсязі, зокрема, на надання:

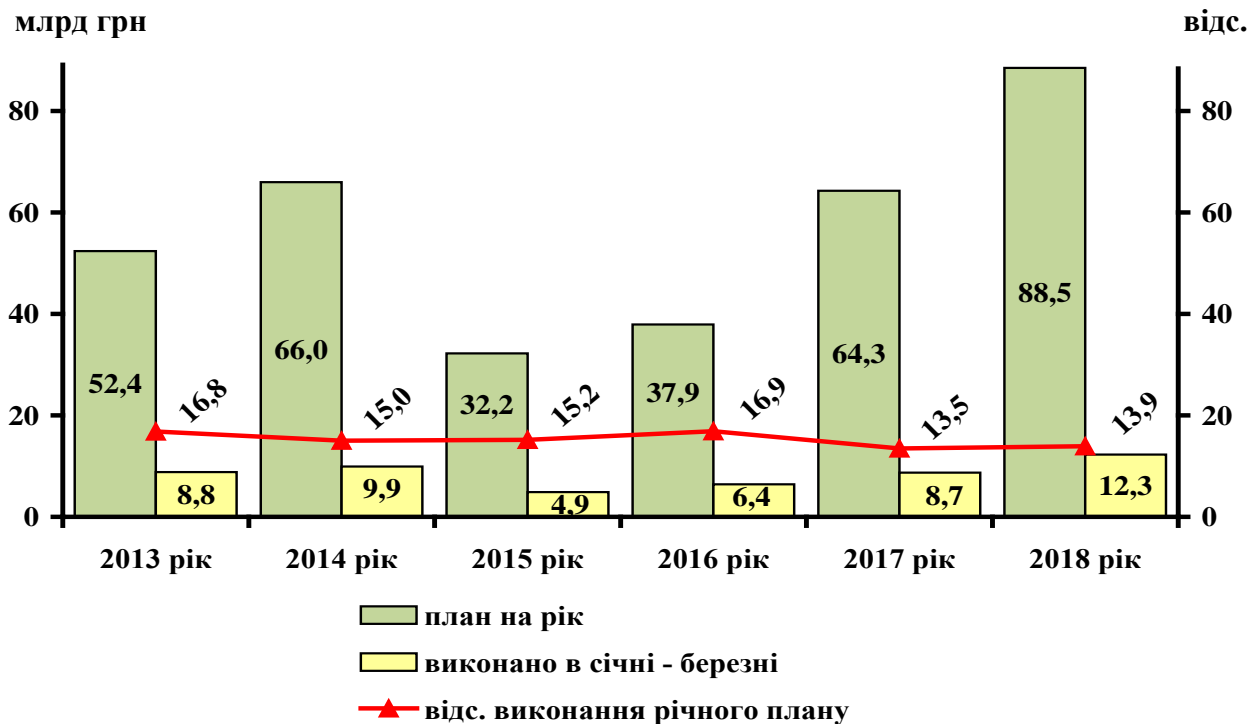
- одноразової грошової допомоги членам сімей осіб, які загинули (померли) під час участі в антитерористичній операції, та особам, які отримали інвалідність під час участі в зазначеній операції, – 0,9 млн грн;
- допомоги сім'ям осіб, які загинули внаслідок терористичного акту, що стався на території Ісламської Республіки Афганістан, – 0,6 млн гривень.

3.1.4. Видатки спеціального фонду проведені в сумі 12 млрд 290,2 млн грн, або 13,9 відс. плану на рік. При цьому рівень здійснення видатків нижчий, ніж у середньому за січень – березень 2013 – 2017 років (15,5 відс.), що спричинено зволіканням із прийняттям необхідних для проведення видатків документів, невиконанням плану окремих доходів (діаграма 4).

У законі про державний бюджет видатки спеціального фонду затверджені в сумі 83 млрд 233,5 млн гривень. Упродовж січня – березня розпорядники бюджетних коштів на підставі пункту 49 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228, вносили зміни до кошторисів бюджетних установ за власними надходженнями і на суми залишків коштів попереднього бюджетного періоду без внесення відповідних змін до закону про державний бюджет. У результаті бюджетні призначення спеціального фонду збільшено на 5 млрд 211,5 млн грн, або 6,3 відс., зокрема, Черкаської обласної державної адміністрації – на 796,4 млн грн, або в 430 разів; Міністерства охорони здоров'я України – на 701,6 млн грн, або 16,6 відс.; Міністерства інфраструктури України – на 684,9 млн грн, або 23,6 відс.; Міністерства освіти і науки

України – на 634,3 млн грн, або 6,6 відс.; Міністерства внутрішніх справ України – на 544,7 млн грн, або 9,3 відсотка.

Діаграма 4. Виконання видатків спеціального фонду державного бюджету в січні – березні 2013 – 2018 років

За окремими бюджетними програмами, запланованими відповідно до визначених у статті 14 закону про державний бюджет напрямів використання коштів спеціального фонду, видатки не здійснювалися або проводилися в обсягах, менших за планові.

До державного дорожнього фонду, утвореного відповідно до статті 24² Бюджетного кодексу України у спеціальному фонді державного бюджету, надійшло акцизного податку з вироблених в Україні і ввезених на митну територію України пального та транспортних засобів, ввізного мита на нафтопродукти і транспортні засоби та шини до них, плати за проїзд автомобільними дорогами транспортних засобів, самохідних машин та механізмів, вагові та габаритні параметри яких перевищують нормативні, єдиного збору, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України, в сумі 7 млрд 643,5 млн грн, або 22,5 відс. плану на рік. За рахунок цих джерел видатки на січень – березень планувалися за 6-ма бюджетними програмами в сумі 6 млрд 477,0 млн грн, а проведені за 4-ма бюджетними програмами в сумі 4 млрд 387,9 млн грн, або 57,4 відс. наявних ресурсів і 12,2 відс. плану на рік.

Крім того, за бюджетною програмою Державного агентства автомобільних доріг України на розвиток мережі й утримання автомобільних доріг загального користування не використовувався залишок коштів, залучених

Укравтодором у 2012 і 2013 роках під державні гарантії, який, за інформацією, отриманою на запит Рахункової палати від Державної казначейської служби України, на 01.01.2018 становив 515,2 млн гривень.

Відповідно до пунктів 22 – 25 статті 14 закону про державний бюджет, залишок конфіскованих у 2017 році коштів і коштів, отриманих від реалізації майна, конфіскованого за рішенням суду за вчинення корупційного та пов'язаного з корупцією правопорушення, в сумі 3 млрд 904,6 млн грн розподілений у помісячному розписі спеціального фонду державного бюджету між 7-ма бюджетними програмами. Використання цього залишку в січні – березні передбачалося за 6-ма бюджетними програмами в сумі 701,8 млн гривень. Видатки проведені за 2-ма бюджетними програмами в сумі 51,9 млн грн, або 7,4 відс. наявних ресурсів і 1,3 відс. плану на рік.

Не розпочато проведення видатків, передбачених на січень – березень у сумі 250,0 млн грн за бюджетною програмою Міністерства внутрішніх справ України на реалізацію Національною гвардією України заходів щодо підвищення обороноздатності і безпеки держави. За інформацією, отриманою на запит Рахункової палати від головного розпорядника бюджетних коштів, залишок коштів за цією бюджетною програмою на 1 січня 2018 року становив 387 грн, тому Міністерство внутрішніх справ України надіслало 19.01.2018 лист Міністерству фінансів України з пропозицією при підготовці змін до закону про державний бюджет зменшити видатки спеціального фонду для Національної гвардії України на реалізацію заходів щодо підвищення обороноздатності і безпеки держави на 250,0 млн гривень.

Водночас за рахунок надходження в січні – березні конфіскованих коштів і коштів, отриманих від реалізації майна, конфіскованого за рішенням суду за вчинення корупційного та пов'язаного з корупцією правопорушення, передбачалися видатки для Державного фонду регіонального розвитку в сумі 200,0 млн гривень. Однак Кабінет Міністрів України не затвердив переліку інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, план надходжень цих доходів спеціального фонду не виконано, видатки за відповідною бюджетною програмою Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України не здійснювалися.

Крім того, неналежна організація проведення видатків окремими учасниками бюджетного процесу призвела до невикористання або неповного використання ресурсів спеціального фонду, зокрема, за наявності надходжень:

- екологічного податку, що справляється за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) та/або тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад встановлений особливими умовами ліцензії строк, у сумі 221,2 млн грн, або 43,6 відс. плану на рік, не здійснювалися видатки за 3-ма бюджетними програмами Міністерства екології та природних ресурсів України в сумі 132,1 млн грн;

- коштів від сплати інвалідами часткової вартості автомобілів, від реалізації автомобілів, повернутих інвалідами, і до Фонду соціального захисту інвалідів у сумі 85,5 млн грн, або 49,9 відс. плану на рік, відповідні видатки на заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів проведені в сумі 34,2 млн грн, або 40,0 відс. наявних ресурсів і 19,4 відс. плану на рік.

3.1.5. У кожного другого головного розпорядника бюджетних коштів обліковується прострочена дебіторська та кредиторська заборгованість.

Дебіторська заборгованість розпорядників і одержувачів коштів державного бюджету за видатками обліковувалася в сумі 17 млрд 604,9 млн грн, з якої прострочена – 14,9 відсотка.

Прострочена дебіторська заборгованість рахується за бюджетними програмами 51-го головного розпорядника бюджетних коштів на загальну суму 2 млрд 616,9 млн гривень. Найбільші суми простроченої дебіторської заборгованості обліковуються у:

- Міністерстві оборони України – 835,5 млн грн, з яких 83,6 відс. – за видатками на розвиток, закупівлю, модернізацію та ремонт озброєння, військової техніки, засобів та обладнання;

- Державному комітеті телебачення і радіомовлення України – 431,3 млн грн, з яких 99,8 відс. – за видатками з підготовки та проведення у 2017 році в Україні пісенного конкурсу „Євробачення”;

- Міністерстві внутрішніх справ України – 297,4 млн грн, з яких 82,0 відс. – за видатками на забезпечення виконання завдань та функцій Національної гвардії України;

- Державному агентстві автомобільних доріг України – 182,2 млн грн, або 100,0 відс. – за видатками з розвитку мережі й утримання автомобільних доріг загального користування.

Кредиторська заборгованість розпорядників і одержувачів коштів державного бюджету за видатками зросла на 652,9 млн грн, або 32,7 відс., – до 2 млрд 651,4 млн грн, з якої прострочена – 47,7 відсотка.

Прострочена кредиторська заборгованість рахується за бюджетними програмами 52-х головних розпорядників бюджетних коштів на загальну суму 1 млрд 265,1 млн гривень. Найбільші суми простроченої кредиторської заборгованості обліковуються у:

- Міністерстві аграрної політики та продовольства України – 314,2 млн грн, з яких 78,0 відс. – за видатками на створення оптових ринків сільськогосподарської продукції, підтримку заходів в агропромисловому комплексі;

- Міністерстві екології та природних ресурсів України – 230,5 млн грн, з яких 97,5 відс. – за видатками на здійснення природоохоронних заходів;

- Міністерстві регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України – 149,4 млн грн, з яких 81,2 відс. – за видатками на проведення реконструкції та будівництво систем централізованого водовідведення;

- Національній академії медичних наук України – 145,4 млн грн, з яких 98,3 відс. – за видатками на будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт та придбання обладнання.

3.1.6. Надання кредитів для реалізації інвестиційних проектів за рахунок кредитів (позик), що залучаються державою від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій здійснювалося на рівні, нижчому, ніж у середньому за перший квартал 2013 – 2017 років (9,2 відс.), що є наслідком системних недоліків у забезпеченні їх впровадження та збільшує ризики втрати наявних можливостей для оновлення інфраструктури за рахунок кредитних коштів.

У січні – березні до державного бюджету повернено кредитів у сумі 1 млрд 470,0 млн грн, або 20,0 відс. плану на рік, надано кредитів у сумі 1 млрд 337,9 млн грн, або 9,4 відс. плану на рік.

Для впровадження інвестиційних проектів за рахунок кредитів (позик), що залучаються державою від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій, надано кредитів за 6-ма бюджетними програмами в сумі 951,6 млн грн, або 7,8 відс. плану на рік і 31,9 відс. передбаченого у помісячному розписі обсягу. Відповідно до інформації, розміщеної на офіційних веб-сайтах головних розпорядників бюджетних коштів, за окремими проектами сплинув визначений у фінансових угодах остаточний термін вибірки коштів, оцінка фінансового стану переможців конкурсів з відбору об'єктів відбувалася після проведення конкурсу, затримувалося укладання нових контрактів, невчасно надавалися послуги консультантами і виконувалися роботи підрядниками. В результаті не надавалися кредити для реалізації проектів з:

- будівництва повітряної лінії 750 кВ Рівненська АЕС – Київська – 290,7 млн грн;

- підвищення ефективності передачі електроенергії (модернізації підстанцій) – 112,8 млн грн;

- реконструкції, капітального ремонту та технічного переоснащення магістрального газопроводу Уренгой-Помари-Ужгород – 68,9 млн грн;

- програми розвитку муніципальної інфраструктури – 62,4 млн гривень.

На надання кредитів, зокрема, на реалізацію:

- чотирьох проектів з розвитку автомагістралей і реформи дорожнього сектору за бюджетною програмою Державної служби автомобільних доріг

України спрямовано 448,6 млн грн, або 8,6 відс. плану на рік і 32,3 відс. передбаченого в помісячному розписі обсягу;

- чотирьох проектів з розвитку міської інфраструктури за бюджетною програмою Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України – 159,7 млн грн, або 9,8 відс. плану на рік і 25,5 відс. передбаченого в помісячному розписі обсягу;

- проекту з реабілітації гідроелектростанцій за бюджетною програмою Міністерства енергетики та вугільної промисловості України – 58,6 млн грн, або 6,9 відс. плану на рік і 24,0 відс. передбаченого в помісячному розписі обсягу.

IV. ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА ДЕРЖАВНИЙ БОРГ

4.1. Державний бюджет у першому кварталі 2018 року виконано з дефіцитом, який становив 25,1 відс. планового річного обсягу з урахуванням внесених змін.

Загальний фонд державного бюджету виконано з дефіцитом у сумі 25 млрд 492,8 млн грн, що на 34,5 відс. менше плану на січень – березень поточного року (38 млрд 932,3 млн гривень). Однією з причин зазначеного є більше невиконання плану видатків (на 22 млрд 27,4 млн грн), ніж невиконання плану доходів (на 8 млрд 658,2 млн гривень).

Спеціальний фонд державного бюджету виконано з профіцитом у сумі 4 млрд 929,5 млн грн при плановому річному дефіциті 21 млрд 384,8 млн грн за рахунок здійснення видатків і надання кредитів у меншому обсязі, ніж отримано доходів та коштів від повернення кредитів.

У результаті в першому кварталі 2018 року державний бюджет загалом виконано з дефіцитом у сумі 20 млрд 563,3 млн грн, що менше плану на рік на 74,9 відсотка.

4.2. Фінансування державного бюджету в січні – березні 2018 року, зокрема погашення державного боргу і покриття дефіциту, здійснювалося на дві третини за рахунок державних внутрішніх запозичень.

У першому кварталі 2018 року для фінансування державного бюджету залучено 77 млрд 468,3 млн грн, що на 30,6 відс. менше плану на звітний період і спричинено, зокрема, неотриманням до загального фонду державних зовнішніх запозичень (таблиця 4).

Виконання плану надходжень від державних запозичень у першому кварталі 2018 року становило 46,2 відс., що в умовах недонадходження доходів загального фонду державного бюджету збільшує ризики невиконання бюджету за видатками та наданням кредитів у поточному році.

Від державних запозичень у січні – березні 2018 року отримано 50 млрд 649,0 млн грн, що на 53,8 відс. менше плану на звітний

період, проте на 36,3 відс. більше, ніж у відповідному періоді попереднього року. Здійснювалися здебільшого середньо- і короткострокові державні запозичення, частки яких у загальному обсязі державних запозичень становили 49,4 і 48,7 відс. відповідно, тоді як довгострокові запозичення, більша частина яких отримана до спеціального фонду на реалізацію інвестиційних проектів, – 1,9 відсотка.

Таблиця 4

Фінансування державного бюджету

млрд грн

№ з/п	Показники	Всього			У т. ч. загальний фонд		
		план на 2018 рік	виконано	відс. виконання	план на січень – березень	виконано	відс. виконання
	ФІНАНСУВАННЯ (ряд. I – ряд. II)	81,9	20,6	25,1	38,9	25,5	65,5
I.	Фінансування в частині надходжень – всього,	258,4	77,5	30,0	107,0	82,4	77,0
	<i>зокрема:</i>						
1.1.	Внутрішні запозичення	123,7	49,7	40,2	49,7	49,7	100,0
1.2.	Зовнішні запозичення	108,2	0,9	0,9	56,0	–	–
1.3.	Надходження від приватизації державного майна	21,3	0,1	0,2	1,0	0,1	3,5
II.	Фінансування в частині витрат – всього,	176,5	56,9	32,2	68,1	56,9	83,5
	<i>зокрема:</i>						
2.1.	Погашення внутрішнього боргу	114,0	47,6	41,7	50,9	47,6	93,5
2.2.	Погашення зовнішнього боргу	61,7	9,3	15,1	17,2	9,3	54,1

Від розміщення державних цінних паперів на внутрішньому ринку отримано 49 млрд 706,8 млн грн при плані в сумі 49 млрд 709,4 млн гривень. Порівняно із відповідним періодом 2017 року, надходження від внутрішніх запозичень більші на 14 млрд 259,0 млн грн, або 40,2 відс., і залучені для покриття дефіциту та рефінансування державного боргу, тоді як у першому кварталі 2017 року 74,4 відс. обсягу цих запозичень здійснено для капіталізації банків.

Обсяг облігацій внутрішньої державної позики, що перебувають в обігу, з початку року зменшився на 0,5 відс. – до 746 млрд 547,7 млн грн, при цьому зменшився обсяг у власності Національного банку України – на 2,8 відс. (до 350 млрд 329,5 млн грн) і у власності комерційних банків – на 2,6 відс. (до 351 млрд 263,0 млн грн) та збільшився обсяг у власності нерезидентів – у 2,8 раза (до 14 млрд 357,6 млн грн) і юридичних та фізичних осіб – на 29,2 відс. (до 30 млрд 597,6 млн гривень).

У січні – березні 2018 року збільшилася, порівняно з 2017 роком, середньозважена дохідність за облігаціями внутрішньої державної позики, номінованими в гривні – з 10,5 до 16,5 відс., доларах США – з 4,8 до 5,2 відс., євро – з 4,0 до 4,1 відсотка. Це призведе в майбутньому до посилення боргового навантаження на державний бюджет унаслідок збільшення видатків на обслуговування державного внутрішнього боргу.

Надходження від державних зовнішніх запозичень становили 942,2 млн грн і отримані для реалізації інвестиційних проектів до спеціального фонду. Ці надходження менші на 76,1 відс. від плану на січень – березень поточного року і на 44,6 відс. від надходжень у відповідному періоді 2017 року. Зазначене спричинене низьким рівнем вибірки коштів унаслідок незадовільної діяльності відповідальних виконавців проектів, зокрема, за бюджетними програмами Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України і Міністерства охорони здоров'я України.

Зовнішні запозичення до загального фонду державного бюджету, заплановані на січень – березень поточного року в сумі 56 млрд 46,2 млн грн від випуску облігацій зовнішньої державної позики, не здійснювалися.

У січні – березні поточного року надходження коштів від приватизації державного майна становили 34,6 млн грн, або 3,5 відс. плану на звітний період і 0,2 відс. плану на рік. При цьому Кабінет Міністрів України не виконав вимоги пункту 17 розділу „Прикінцеві положення” закону про державний бюджет, у якому доручалося у двотижневий термін затвердити Перелік об'єктів права державної власності, що підлягають приватизації у 2018 році, що забезпечить надходження до державного бюджету коштів від приватизації державного майна в розмірі, встановленому в зазначеному законі.

У першому кварталі 2018 року обсяг витрат державного бюджету перевищив суму надходжень у звітному періоді. За інформацією Державної казначейської служби України, отриманою на запит Рахункової палати, недостатність фінансових ресурсів загального фонду становила 31 млрд 865,4 млн гривень.

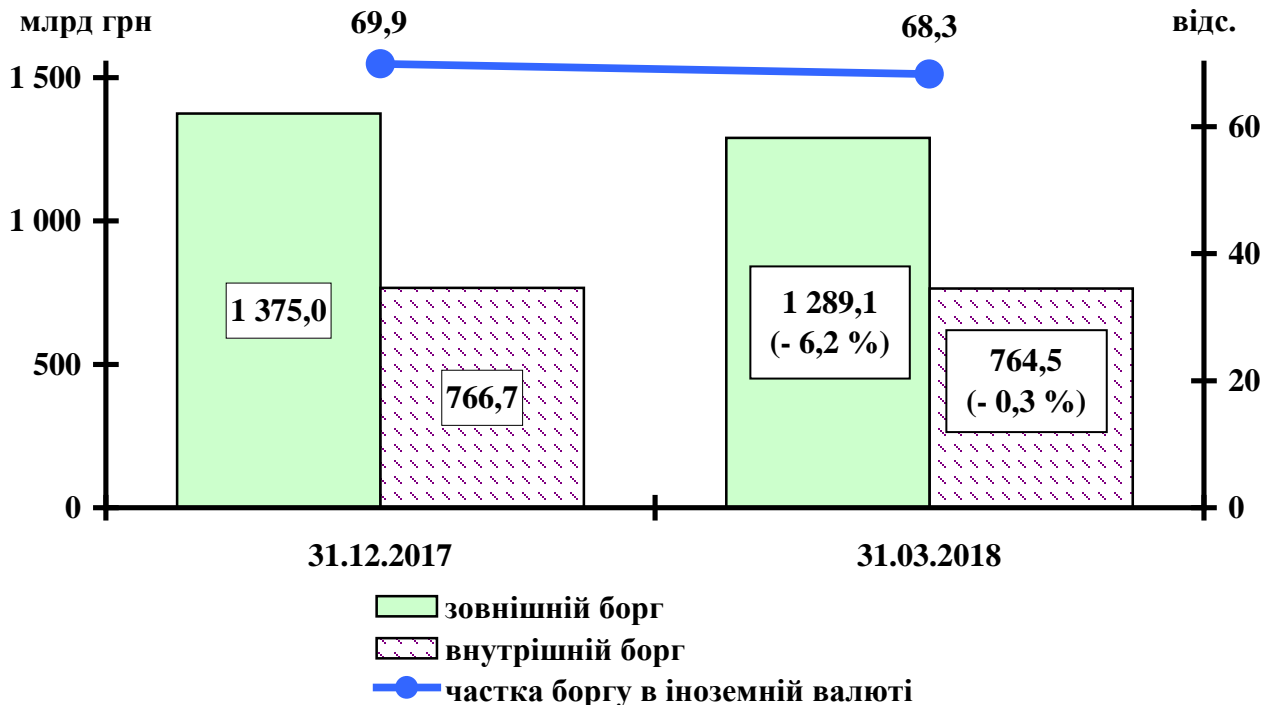
Обсяг коштів державного бюджету, що обліковуються на рахунках Державної казначейської служби України, з початку року збільшився на 2 млрд 574,1 млн грн, або 5,9 відс., – до 46 млрд 483,0 млн гривень. При цьому залишок коштів спеціального фонду збільшився на 5 млрд 249,8 млн грн, або 12,9 відс., – до 45 млрд 975,7 млн грн, а залишок коштів загального фонду зменшився на 2 млрд 675,7 млн грн, або 84,1 відс., – до 507,3 млн гривень.

Водночас унаслідок неповернення позичок, наданих за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку Пенсійному фонду України і місцевим бюджетам, заборгованість державного бюджету перед єдиним казначейським рахунком на 1 квітня 2018 року становила 5 млрд 547,0 млн гривень.

4.3. Унаслідок ревальвації гривні до окремих іноземних валют і перевищення суми витрат на погашення державного та гарантованого державою боргу над сумою надходжень від запозичень у першому кварталі 2018 року боргові зобов'язання як за державним, так і за гарантованим державою боргом зменшилися.

Державний і гарантований державою борг у січні – березні поточного року зменшився на 88 млрд 73,2 млн грн, або 4,1 відс., – до 2 трлн 53 млрд 601,3 млн гривень. При цьому внаслідок ревальвації гривні і погашення зобов'язань зменшився як зовнішній борг – на 85 млрд 872,3 млн грн, так і внутрішній – на 2 млрд 200,9 млн гривень. У результаті частка боргу, номінованого в іноземній валюті, зменшилася на 1,6 відс. пункту – до 68,3 відс. (діаграма 5).

Діаграма 5. Державний і гарантований державою борг

Зменшення загального обсягу державного і гарантованого державою боргу, за оцінкою Рахункової палати, спричинили:

- ревальвація гривні до іноземних валют, у яких номіновано борг (крім японської єни), – на 65,5 млрд грн;
- перевищення витрат на погашення державного та гарантованого державою боргу над надходженнями від запозичень – на 22,6 млрд гривень.

Державний борг у першому кварталі 2018 року зменшився на 3,3 відс. – до 1 трлн 772 млрд 847,4 млн грн, гарантований державою борг – на 8,8 відс. – до 280 млрд 753,9 млн гривень. Державні гарантії, можливість надання яких передбачена у статті 6 закону про державний бюджет, у січні – березні не надавалися.

4.4. У першому кварталі 2018 року третину витрат державного бюджету становили виплати з державного бюджету на погашення й обслуговування зобов'язань за державним і гарантованим державою боргом.

Витрати на виконання зобов'язань за державним і гарантованим державою боргом у січні – березні 2018 року становили 89 млрд 239,5 млн грн, що на 14,0 відс. менше плану на звітний період, проте у 2,1 раза більше, ніж у відповідному періоді 2017 року (діаграма 6). У результаті частка цих витрат у витратах державного бюджету збільшилася з 19,1 до 32,7 відсотка.

Діаграма 6. Витрати на погашення й обслуговування державного і гарантованого державою боргу

Зокрема, за державним боргом витрати становили 87 млрд 189,3 млн грн, що на 14,2 відс. менше плану на звітний період. Одним із чинників зазначеного є менший на 6,8 відс., ніж передбачалося при формуванні проекту державного бюджету, середній за січень – березень офіційний курс гривні до долара США. Порівняно з відповідним періодом 2017 року, витрати на погашення й обслуговування державного боргу збільшилися на 47 млрд 34,4 млн грн, або у 2,2 раза. У результаті співвідношення витрат державного бюджету на погашення й обслуговування державного боргу до доходів державного бюджету збільшилося з 23,0 до 45,0 відсотка.

V. МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ ТА МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ

5.1. У першому кварталі поточного року надані з державного бюджету трансферти місцевим бюджетам становили 39,2 відс. загального обсягу видатків державного бюджету, що на 2,0 відс. пункту менше, ніж у січні – березні 2017 року. Більша частина обсягу трансфертів спрямована на здійснення державних програм соціального захисту окремих категорій громадян і поточні видатки закладів освіти й охорони здоров'я.

У звітному періоді з державного бюджету надано трансферти місцевим бюджетам у сумі 83 млрд 902,2 млн грн, або 96,9 відс. плану на січень – березень, у тому числі субвенції – 78 млрд 900,5 млн грн, або 96,7 відс. плану, дотації – 5 млрд 1,7 млн грн, або 100,0 відс. плану.

Загальний обсяг наданих з державного бюджету трансфертів місцевим бюджетам, порівняно із січнем – березнем 2017 року, збільшився на 10,4 відс., при цьому загальний обсяг субвенцій збільшився на 11,4 відс., а дотацій зменшився на 4,0 відсотка.

У результаті частка субвенцій (мають цільове призначення) у загальному обсязі трансфертів з державного бюджету, порівняно з відповідним періодом 2017 року, збільшилася на 0,9 відс. пункту і становила 94,0 відс., відповідно, частка дотацій зменшилася до 6,0 відсотка. Зазначене збільшило залежність місцевих бюджетів від отримання трансфертів, які спрямовуються на видатки, визначені в законі про державний бюджет.

У 2018 році 1 288 місцевих бюджетів мають міжбюджетні відносини безпосередньо з державним бюджетом, що на 29,1 відс. більше, ніж у попередньому році, і зумовлено збільшенням у 1,8 раза об'єднаних територіальних громад.

Для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій у звітному періоді 924 місцеві бюджети отримали з державного бюджету базову дотацію в сумі 2 млрд 43,2 млн грн, або 99,9 відс. плану на січень – березень, що на 40,5 відс. більше, ніж у відповідному періоді попереднього року. Зокрема, 17 обласних бюджетів отримали базову дотацію в сумі 259,9 млн грн, 52 бюджети міст обласного значення – 161,8 млн грн, 363 районні бюджети – 1 млрд 149,6 млн грн і 492 бюджети об'єднаних територіальних громад – 472,0 млн гривень. Найбільше базової дотації надано місцевим бюджетам Закарпатської – 8,6 відс. загального обсягу, Івано-Франківської – 8,5 відс., Чернівецької – 6,9 відс., Львівської – 6,8 відс. областей.

5.1.1. Кабінет Міністрів України зволікав з прийняттям рішень щодо затвердження, внесення змін до порядків і умов надання та розподілу деяких субвенцій, що в окремих випадках призвело до порушення вимог Бюджетного кодексу України та невиконання помісячного розпису державного бюджету. У результаті в січні – березні не розпочато надання місцевим бюджетам чотирьох субвенцій у сумі 323,7 млн гривень.

Відповідно до вимог частини другої статті 97 Бюджетного кодексу України, порядок і умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, що вперше визначена в законі про державний бюджет, затверджуються Кабінетом Міністрів України не пізніше 30 днів з дня набрання ним чинності.

При цьому Кабінет Міністрів України не затвердив порядків і умов надання у 2018 році з державного бюджету місцевим бюджетам трьох нових субвенцій, що, за інформацією головних розпорядників бюджетних коштів,

отриманою на запити Рахункової палати, спричинено довготривалим розробленням і погодженням проектів порядків та умов надання субвенцій органами виконавчої влади, зокрема, на:

- будівництво шляхопроводу по просп. Адмірала Сенявіна – вул. Залаегерсег у м. Херсоні;
- подовження третьої лінії метрополітену в м. Харків.

Надання у звітному періоді цих субвенцій не планувалося.

Крім того, з порушенням терміну, встановленого в частині другій статті 97 Бюджетного кодексу України, Кабінет Міністрів України затвердив порядки й умови надання вперше визначених у законі про державний бюджет субвенцій, зокрема, на:

- забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти „Нова українська школа” (постанова Кабінету Міністрів України від 04.04.2018 № 237, що набрала чинності 13.04.2018), у результаті місцеві бюджети не отримали субвенцію в сумі 217,5 млн грн, передбачену в помісячному розписі державного бюджету на березень;

- виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей загиблих учасників бойових дій на території інших держав, визначених в абзаці першому пункту 1 статті 10 Закону України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”, для осіб з інвалідністю I – II групи з числа учасників бойових дій на території інших держав, які стали інвалідами внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, пов’язаних з перебуванням у цих державах, визначених у пункті 7 частини другої статті 7 Закону України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”, та які потребують поліпшення житлових умов (постанова Кабінету Міністрів України від 28.03.2018 № 214, що набрала чинності 30.03.2018);

- будівництво/реконструкцію палаців спорту (постанова Кабінету Міністрів України від 28.03.2018 № 220, що набрала чинності 04.04.2018);

- будівництво сучасного біатлонного комплексу (постанова Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 № 364);

- виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України та брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, та визнані інвалідами війни III групи відповідно до пунктів 11 – 14 частини другої статті 7 або учасниками бойових дій відповідно до пунктів 19 – 20 частини першої статті 6 Закону України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”, та які потребують поліпшення житлових умов (постанова Кабінету Міністрів України від 18.04.2018 № 280, що набрала чинності 24.04.2018).

Необхідні зміни до порядку й умов надання у 2018 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та забезпечення житлом дітей-сиріт, осіб з їх числа Кабінет Міністрів України затвердив постановою від 18.04.2018 № 300, що набрала чинності 25.04.2018, тому місцеві бюджети не отримали субвенцію в сумі 66,3 млн грн, передбачену в помісячному розписі державного бюджету на березень.

Крім того, необхідні зміни до порядку й умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проектів у рамках Надзвичайної кредитної програми для відновлення України, її розподіл за проектами Кабінет Міністрів України затвердив постановою від 14.03.2018 № 187, розподіл погоджено Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету 22.03.2018, тому місцеві бюджети не отримали субвенцію в сумі 19,9 млн грн, передбачену в помісячному розписі державного бюджету на лютий – березень.

Розподіл субвенції на проведення робіт, пов'язаних зі створенням і забезпеченням функціонування центрів надання адміністративних послуг, у тому числі послуг соціального характеру, у форматі „Прозорий офіс” Кабінет Міністрів України затвердив розпорядженням від 28.03.2018 № 181-р, який погоджено Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету 04.04.2018, тому місцеві бюджети не отримали субвенцію в сумі 20,0 млн грн, передбачену в помісячному розписі державного бюджету на березень.

5.1.2. У січні – березні поточного року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, видатки державного бюджету на субвенції для здійснення державних програм соціального захисту окремих категорій громадян збільшилися на 3,8 відс. і становили 56,3 відс. загального обсягу наданих трансфертів місцевим бюджетам.

На виконання фактичних зобов'язань місцевих бюджетів з надання пільг, субсидій і допомоги з державного бюджету перераховані чотири субвенції в сумі 47 млрд 217,8 млн грн, або 96,7 відс. плану на січень – березень.

Перерахування субвенцій у менших, ніж заплановано, обсягах зумовлено насамперед тим, що, згідно з порядком фінансування видатків місцевих бюджетів на здійснення заходів з виконання державних програм соціального захисту населення за рахунок субвенцій з державного бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2002 № 256, органи Державної казначейської служби України перераховують суми субвенцій відповідно до помісячного розпису асигнувань державного бюджету, але в межах фактичних зобов'язань місцевих бюджетів щодо надання пільг, житлових субсидій і допомоги окремим категоріям громадян.

Зокрема, для надання пільг і житлових субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг перераховано субвенцію в

сумі 33 млрд 596,4 млн грн, або 99,3 відс. плану на січень – березень та 47,3 відс. плану на рік, що на 4,1 відс. більше, ніж у відповідному періоді попереднього року. Кредиторська заборгованість за наданими пільгами та житловими субсидіями населенню на оплату житлово-комунальних послуг з початку року зменшилася на 2 млрд 149,0 млн грн і на 1 квітня 2018 року становила 24 млрд 494,6 млн грн, з якої прострочена – 34,8 відсотка. Зазначене збільшує наявні ризики незабезпечення до кінця року таких виплат населенню в повному обсязі.

Для надання пільг і житлових субсидій населенню на придбання твердого і рідкого пічного побутового палива та скрапленого газу місцевим бюджетам перераховано субвенцію в сумі 505,4 млн грн, що на 71,3 відс. більше, ніж у відповідному періоді попереднього року.

Збільшення з 01.01.2018 прожиткового мінімуму, на основі якого визначаються розміри основних державних соціальних гарантій, зумовило, зокрема, зростання в січні – березні, порівняно з відповідним періодом попереднього року, видатків державного бюджету на надання державної допомоги окремим категоріям громадян, у тому числі на:

- виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, особам, які не мають права на пенсію, особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю, тимчасової державної допомоги дітям, тимчасової державної соціальної допомоги непрацюючій особі, яка досягла загального пенсійного віку, але не набула права на пенсійну виплату, допомоги по догляду за особами з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу, компенсаційної виплати непрацюючій працездатній особі, яка доглядає за особою з інвалідністю I групи, а також за особою, яка досягла 80-річного віку, перерахована субвенція в сумі 12 млрд 926,0 млн грн, що на 1,6 відс. більше, ніж у відповідному періоді попереднього року;

- виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям та прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу і прийомних сім'ях за принципом „гроші ходять за дитиною”, оплату послуг із здійснення патронату над дитиною та виплату соціальної допомоги на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя – 190,0 млн грн, що на 12,7 відс. більше, ніж у відповідному періоді попереднього року.

5.1.3. Видатки державного бюджету на трансферти місцевим бюджетам, що спрямовуються на освіту й охорону здоров'я, в звітному періоді збільшилися, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 11,4 відс., що здебільшого зумовлено підвищенням з 1 січня 2018 року заробітної плати педагогічним працівникам.

У звітному періоді з державного бюджету перераховано місцевим бюджетам на освіту й охорону здоров'я сім субвенцій і додаткову дотацію в

загальній сумі 32 млрд 370,0 млн грн, або 97,6 відс. плану на січень – березень, що становить 38,6 відс. загального обсягу наданих з державного бюджету трансфертів місцевим бюджетам, зокрема:

- медичну субвенцію – 15 млрд 294,0 млн грн, або 100,0 відс. плану на січень – березень, що на 12,7 відс. більше, ніж у відповідному періоді попереднього року;

- освітню субвенцію – 13 млрд 801,9 млн грн, або 99,3 відс. плану на січень – березень, що на 18,1 відс. більше, ніж у відповідному періоді попереднього року, і насамперед зумовлено підвищенням з 01.01.2018 на 10 відс. посадового окладу (ставки заробітної плати) педагогічним працівникам і граничного розміру надбавок з 20 до 30 відс. посадового окладу (ставки заробітної плати), установлених відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 11.01.2018 № 22 та від 11.01.2018 № 23;

- додаткову дотацію на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти й охорони здоров'я – 2 млрд 887,5 млн грн, або 100,0 відс. плану на січень – березень, що на 22,4 відс. менше, ніж у січні – березні 2017 року;

- субвенцію на відшкодування вартості лікарських засобів для лікування окремих захворювань – 250,0 млн грн, або 100,0 відс. плану на січень – березень. Така субвенція у відповідному періоді попереднього року не надавалася.

5.1.4. На інші заходи, зокрема на соціально-економічний розвиток регіонів, з державного бюджету надано чотири субвенції та дві дотації в сумі 2 млрд 271,1 млн грн, або 92,7 відс. плану на січень – березень, що становить 2,7 відс. загального обсягу наданих трансфертів місцевим бюджетам.

Зокрема, відповідно до Закону України від 17.11.2016 № 1763-VIII „Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо удосконалення механізму фінансового забезпечення дорожньої галузі”, з 1 січня 2018 року в спеціальному фонді державного бюджету створено державний дорожній фонд. За рахунок коштів фонду, зокрема, передбачено надання субвенції місцевим бюджетам на фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту й утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності в населених пунктах. У січні – березні така субвенція перерахована місцевим бюджетам у сумі 2 млрд 192,9 млн грн, або 100,0 відс. плану звітного періоду.

Для компенсації втрат доходів місцевих бюджетів унаслідок наданих державою податкових пільг зі сплати земельного податку суб'єктам космічної діяльності та літакобудування з державного бюджету надана додаткова дотація в сумі 68,4 млн грн, або 100,0 відс. плану звітного періоду, що у 2,0 раза більше, ніж у відповідному періоді попереднього року.

5.2. У січні – березні 2018 року з місцевих бюджетів до державного бюджету перераховано трансферти в сумі 1 млрд 781,2 млн грн, або 30,3 відс. плану на рік, що більше, ніж у відповідному періоді попереднього року, на 18,8 відсотка.

Для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій у звітному періоді з 222 місцевих бюджетів перераховано до загального фонду державного бюджету реверсну дотацію в сумі 1 млрд 350,3 млн грн, або 99,9 відс. плану на січень – березень. Зокрема, з 5 обласних бюджетів перераховано до державного бюджету 183,0 млн грн, з 66 бюджетів міст обласного значення – 917,0 млн грн, з 45 районних бюджетів – 125,8 млн грн, зі 106 бюджетів об'єднаних територіальних громад – 124,5 млн гривень. Найбільше реверсної дотації перераховано з місцевих бюджетів Дніпропетровської області – 24,6 відс. загального обсягу, Запорізької області – 12,3 відс., Київської області – 11,1 відсотка.

До спеціального фонду державного бюджету з місцевих бюджетів перераховано субвенцію на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів у сумі 430,9 млн грн, або 90,3 відс. плану на рік. Ця субвенція спрямована розпорядникам бюджетних коштів державного бюджету, зокрема, Донецькій і Луганській обласним державним адміністраціям на здійснення виконавчої влади – 97,0 і 62,4 млн грн відповідно, Державному агентству водних ресурсів України на експлуатацію державного водогосподарського комплексу й управління водними ресурсами – 46,8 млн грн, Національній поліції України на забезпечення діяльності підрозділів, установ і закладів – 27,8 млн гривень.

5.3. У звітному періоді доходи місцевих бюджетів становили 140 млрд 953,2 млн грн, або 26,2 відс. плану на рік, і зросли, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 17 млрд 702,3 млн грн, або 14,4 відсотка. Частка трансфертів із державного бюджету в доходах місцевих бюджетів зменшилася на 2,2 відс. пункту – до 59,5 відсотка.

Найбільш залежні від трансфертів із державного бюджету місцеві бюджети шести з двадцяти п'яти регіонів України, де частка трансфертів у доходах місцевих бюджетів перевищила 70,0 відс., у одинадцяти регіонах – від 60,0 до 70,0 відс., у семи – від 50,0 до 60,0 відс. і в бюджеті м. Києва – 31,6 відсотка.

Доходи місцевих бюджетів без урахування трансфертів з державного бюджету, порівняно із січнем – березнем попереднього року, збільшилися на 9 млрд 817,9 млн грн, або 20,8 відс., – до 57 млрд 51,0 млн грн, їх частка в загальному обсязі доходів зросла на 2,2 відс. пункту – до 40,5 відсотка.

Зокрема, найбільше зросли надходження до місцевих бюджетів:

- податку на доходи фізичних осіб – на 6 млрд 258,7 млн грн, або 27,2 відс., здебільшого за рахунок зростання середньої заробітної плати на 26,1 відс.;

- єдиного податку – на 1 млрд 623,7 млн грн, або 29,1 відс., що зумовлено збільшенням ставок цього податку для платників окремих груп і зарахуванням до місцевих бюджетів 14 відс. єдиного податку, що сплачується платниками четвертої групи, який у 2017 році спрямовувався до спеціального фонду державного бюджету;

- податку на прибуток підприємств – на 1 млрд 98,8 млн грн, або 74,1 відсотка.

Відповідно до Закону України від 20.12.2016 № 1793-VIII „Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату”, з 1 січня 2018 року до місцевих бюджетів зараховується 5 відс. рентної плати за місцем видобутку відповідних природних ресурсів. У січні – березні до місцевих бюджетів надійшло цієї рентної плати в сумі 437,8 млн грн, з яких 79,4 відс. – надходження рентної плати за користування надрами для видобування природного газу.

Згідно із Законом України від 07.12.2017 № 2233-VIII „Про внесення змін до Бюджетного кодексу України”, з 1 січня 2018 року знижено відсотки зарахування до місцевих бюджетів:

- екологічного податку – з 80 до 55 відс., що зменшило надходження цього податку в січні – березні, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 322,6 млн грн, або 37,8 відс.;

- рентної плати за спеціальне використання води (крім рентної плати за спеціальне використання водних об’єктів місцевого значення) – з 50 до 45 відс., однак надходження цього платежу в січні – березні збільшилися на 18,3 млн грн, що зумовлено його сплатою за четвертий квартал 2017 року.

5.4. Видатки місцевих бюджетів проведені в сумі 123 млрд 352,3 млн грн, або 22,8 відс. плану на рік, що більше, ніж у відповідному періоді попереднього року, на 13 млрд 861,4 млн грн, або 12,7 відсотка. Частка видатків місцевих бюджетів у видатках зведеного бюджету зменшилася на 1,6 відс. пункту – до 48,3 відсотка.

Найбільше зросли видатки на:

- освіту – на 5 млрд 667,4 млн грн, або 19,3 відс., зокрема на надання загальної середньої та дошкільної освіти, підготовку кадрів вищими навчальними закладами I – II рівня акредитації;

- охорону здоров’я – на 2 млрд 448,1 млн грн, або 15,1 відс., що спричинено збільшенням видатків на багатoproфільну стаціонарну, первинну, екстрену і швидку медичну допомогу населенню;

- економічну діяльність – на 1 млрд 400,4 млн грн, або 34,5 відс., зокрема на утримання та розвиток автомобільних доріг, дорожню інфраструктуру, наземний електротранспорт, будівництво освітніх установ і закладів та об’єктів житлово-комунального господарства.

Найбільше видатків направлено на соціальний захист і соціальне забезпечення – 40,3 відс., освіту – 28,4 відс., охорону здоров'я – 15,2 відсотка.

Поточні видатки проведено в сумі 117 млрд 977,5 млн грн, або 95,6 відс. загального обсягу, капітальні – 5 млрд 374,8 млн грн, або 4,4 відсотка.

На захищені видатки спрямовано 108 млрд 127,3 млн грн, або 87,7 відс. загального обсягу. Для забезпечення проведення захищених видатків загального фонду місцевих бюджетів з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів надано позик у сумі 311,2 млн грн, що на 290,9 млн грн, або у 15 разів, більше, ніж у відповідному періоді попереднього року. На 1 квітня 2018 року заборгованість за наданими з початку року позиками становила 103,3 млн гривень.

Кредиторська заборгованість розпорядників і одержувачів коштів місцевих бюджетів з початку року збільшилася на 271,0 млн грн – до 30 млрд 837,0 млн грн, з неї прострочена – 29,1 відсотка. Найбільшою залишається заборгованість з надання пільг, субсидій, допомоги й інших виплат населенню, що становить 25 млрд 387,9 млн грн, з якої 33,7 відс. – прострочена.

Дебіторська заборгованість збільшилася на 944,1 млн грн – до 4 млрд 258,9 млн грн, з неї прострочена – 10,0 відсотка. Найбільша сума дебіторської заборгованості рахувалася за розпорядниками й одержувачами коштів бюджету м. Києва – 1 млрд 264,4 млн грн, або 29,7 відс. її загального обсягу.

З початку року місцевий борг збільшився на 47,8 млн грн – до 12 млрд 797,7 млн гривень. При цьому внутрішній борг місцевих бюджетів становив 9 млрд 968,1 млн грн, з яких зобов'язання за середньостроковими позиками, що надавалися місцевим бюджетам упродовж 2009 – 2014 років з єдиного казначейського рахунку, – 8 млрд 976,1 млн гривень. Зовнішній борг місцевих бюджетів зменшився на 153,8 млн грн – до 2 млрд 829,6 млн гривень.

ПІДСУМОВУЮЧИ ВИСНОВКИ, РАХУНКОВА ПАЛАТА ВІДЗНАЧАЄ:

1. За умов зростання економіки на 3,1 відс., що перевищує прогнозоване на рік, план доходів загального фонду в першому кварталі поточного року не виконано на 8,7 млрд грн, або 4,7 відсотка.

2. Доходи державного бюджету в першому кварталі 2018 року становили 193,6 млрд грн, або 21,0 відс. плану на рік, що на 1,7 відс. пункту менше від середньої частки доходів першого кварталу в річній сумі за останні п'ять років. Низький рівень надходження доходів державного бюджету в першому кварталі посилює ризик їх невиконання за 2018 рік.

3. Фінансування державного бюджету в частині надходжень менші на 34,2 млрд грн, або 30,6 відс., плану на січень – березень поточного року внаслідок нездійснення запланованого розміщення облігацій зовнішньої державної позики, низького рівня вибірки коштів за позиками для реалізації інвестиційних проектів і невиконання плану надходжень від приватизації державного майна.

4. Надходження загального фонду державного бюджету менші на 65,9 млрд грн, або 22,5 відс., визначеного в розписі державного бюджету плану на січень – березень 2018 року, що збільшує ризики нездійснення в повному обсязі витрат державного бюджету.

5. Видатки державного бюджету в першому кварталі 2018 року становили 214,3 млрд грн, або 21,5 відс. плану на рік. План видатків загального фонду не виконаний на 22,0 млрд грн, або 9,8 відсотка.

Надані з державного бюджету трансферти місцевим бюджетам становили 39,2 відс. загального обсягу видатків державного бюджету і спрямовані здебільшого на здійснення державних програм соціального захисту окремих категорій громадян, поточні видатки закладів освіти й охорони здоров'я, будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання автомобільних доріг.

6. Ревальвація гривні до окремих іноземних валют і перевищення суми витрат на погашення державного та гарантованого державою боргу над сумою надходжень від запозичень зумовили зменшення боргових зобов'язань держави в січні – березні 2018 року на 4,1 відс. – до 2 трлн 53,6 млрд гривень.

7. Виплати на погашення й обслуговування зобов'язань за державним і гарантованим державою боргом збільшилися в першому кварталі 2018 року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, вдвічі і становили 89,2 млрд грн, або третину витрат державного бюджету.

ПРОПОЗИЦІЇ

Для усунення виявлених відхилень і порушень при виконанні Закону України „Про Державний бюджет України на 2018 рік” Рахункова палата вважає за доцільне рекомендувати:

1) Кабінету Міністрів України:

- ініціювати, відповідно до пункту 3 частини першої статті 52 і частини другої статті 54 Бюджетного кодексу України, внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2018 рік” для збалансування витрат і надходжень державного бюджету з урахуванням недоотримання в першому кварталі поточного року запланованих коштів від державних зовнішніх запозичень, приватизації державного майна і доходів загального фонду державного бюджету;

- ініціювати внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо встановлення вимог до порядку здійснення платежів органами Державної казначейської служби України в період до затвердження до 15 лютого в установленому порядку паспорта бюджетної програми;

- проаналізувати причини наявної заборгованості з виплати заробітної плати на підприємствах державної та комунальної форми власності і вжити заходів щодо її погашення;

- забезпечити на наступний бюджетний рік підготовку проекту рішення щодо переліку бюджетних програм, порядку використання коштів державного бюджету за якими визначаються Кабінетом Міністрів України, і переліку бюджетних програм, за якими затверджені порядки використання коштів державного бюджету, не пізніше, ніж через тиждень з дня прийняття закону про Державний бюджет України;

- забезпечити затвердження порядків використання коштів державного бюджету за бюджетними програмами та порядків і умов надання субвенцій, зокрема тих, які вперше визначені у законі про Державний бюджет України на 2018 рік, для проведення запланованих видатків;

- забезпечити затвердження головними розпорядниками бюджетних коштів та Міністерством фінансів України паспортів бюджетних програм, які не затверджені на 1 квітня 2018 року, для проведення відповідних видатків;

- забезпечити посилення розпорядниками бюджетних коштів претензійно-позовної роботи щодо погашення простроченої дебіторської заборгованості за здійснену ними оплату товарів, робіт і послуг;

- вжити заходів щодо погашення простроченої кредиторської заборгованості за надані пільги та житлові субсидії населенню на оплату житлово-комунальних послуг, яка утворилася на 1 квітня 2018 року;

2) Міністерству фінансів України проаналізувати причини невиконання доходів загального фонду і вжити заходів щодо забезпечення надходження доходів відповідно до показників, визначених у помісячному розписі доходів загального фонду Державного бюджету України на 2018 рік.